

Avustusanomus koskien Turun yliopiston Saaristomeren tutkimuslaitoksen 60- vuotisjuhlavuotta

Saaristomeren ekosysteemin tilaa ja sen toimintaan vaikuttavia tekijöitä on vuosien mittaan tutkittu monipuolisesti, mutta vain joitakin tutkimushankkeita on ylläpidetty pitkäjänteisesti.

Erityisen merkittäväksi Itämeren ja Saaristomeren tilaa koskevassa muutosprosessissa ovat osoittautuneet pitkät aikasarjat koskien yhtä tärkeintä avainlajia eli silakkaa ja sen lisääntymiskiertoa, ravintoa ja kutualueiden muutosta.

Huoli silakankalastuksen tulevaisuudesta nousi esille viime vuoden elokuussa EU:n komission julkaistessa esityksensä koko Itämerta koskevan silakan kalastuskiellon voimaansaattamisesta vuonna 2024. Suomi yhdessä muiden kanssa sai kumottua päätösesityksen viime tingassa loppusyksystä ja siitä kiitos ministeri Sari Essayahille. Joka tapauksessa edessä on erittäin vaikeat ajat ja Itämeren kiintiölajien kalastuspolitiikkaa koskeva päätösprosessi elää nyt voimakasta ristiriitaisten näkemysten aikakautta. Onko kalastusta rajoitettava entistä enemmän tai jopa kiellettävä kokonaan?

Suomessa Luonnonvarakeskukselle (LUKE) kuuluu lakisääteinen velvollisuus osallistua silakkakantojen tutkimukseen. Tähän valtio ja EU myös osoittaa oman määrärahansa. Turun yliopiston Saaristomeren tutkimuslaitos ei ole mukana tässä kiintiöpoliittisessa prosessissa vaan se on täysin erillään keskittynyt silakkaan ja sen sopeutumispotentiaaliin elinkiertoa koskevassa muutoksessa, jossa meriveden lämpeneminen, suolapitoisuuden lasku, ravintoketjun muutokset ja kutualueiden muutokset ovat keskeisessä roolissa.

Mitkä tekijät siis säätelevät silakan ominaisuuksia ja lisääntymismenestystä vaihtelevissa olosuhteissa Saaristomerellä ja Selkämerellä? Tätä laaja-alaista systeemitason muutosprosessia koskevaa silakkatutkimusta on nyt tehty yli 40 vuotta ja 60v juhlavuoteen liittyen olen eläkkeellä ollessani pohtinut tapaa, jolla osoittaa kiitollisuutta ja arvostusta yliopiston Saaristomerta koskettavalle ja sitä palvelevalle tutkimukselle.

Naantalin kaupungin saaristo-osa-alueilla (Rymättylä, Merimasku, Velkua) silakankalastus ja sen jalostus on aina ollut osa kaupungin omintakeista imagoa. Naantalin kaupungille merellisen ympäristön hyvinvointi on ollut tärkeää ja se on katsonut, että Saaristomeren elinvoima, ekologinen tila ja monimuotoisuus tuottaa sellaisia ekologisia palveluja, joilla on laaja sosiaalis-taloudellinen lisäarvo. Siten Turun yliopiston Saaristomeren tutkimuslaitoksen monitieteisen tutkimustoiminnan jatkuminen Seilin saarella on varmaan myös kaupungin intressissä. Myös tasavallan presidentit ovat kukin vuorollaan aina olleet kiinnostuneet Saaristomeren tilasta ja usein presidenttiveneen vierailun kohteena on ollut Seilin saari ja siellä tutustuminen merentutkimuksen nykypäivään.

Katson, että kalastus- ja kalatalouselinkeinon toimijat yhdessä Saaristomeren kuntien kanssa voivat osoittaa arvostustaan tehdyille työlle erityisesti silakkatutkimuksessa. Samalla toivoen, että sille omistautuneet tutkijat saavat pienen lisäpanostuksen elinkeinopoliittisesti merkittävän kalalajin tutkimus- ja kenttätyössä.

Juhlavuoteen viitaten esitän kunnioittavasti, että Naantalin kaupunki/Saaristolautakunta myöntää Turun yliopiston Saaristomeren tutkimuslaitokselle 3.000€ avustuksen kohdennettavaksi erityisesti laitoksen pitkäaikaiselle silakkatutkimukselle. Samalla kaupunki voinee myös pohtia mahdollisuutta rakentaa uutta ympäristöopetukseen liittyvää yhteistyötä koululaitoksen ja Saaristomeren tutkimuslaitoksen kanssa.

Miten se käytännössä tehdään ja mille tilille mahdollinen avustus osoitetaan, on edelleen auki – siitä pitää erikseen sopia Turun yliopistosäätiön kanssa. Mahdollinen avustus tulee kohdentaa erityisesti silakkatutkimukseen.

Paraisilla 18.3.2024

Kunnioittaen

kalastusneuvos Kari Ranta-aho

puh. 0405003509